

**Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Algısal Öğrenme Stil Tercihlerinin Genel Akademik ve Coğrafya Ders Başarısına Etkisi
(Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği)**

Gülay BEDİR (*)
Ayşe AKKURT (**)

Öz: Bu araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencilerinin algısal öğrenme stil tercihlerinin genel akademik başarıları ve Coğrafya ders başarısına etkisini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 2011-2012 öğretim yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesinin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalına devam eden toplam 154 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın öğrenme stil tercihlerine ait verileri Cohen, Oxford ve Chi (2002) tarafından geliştirilen öğrenme stilleri anketi elde edilmiştir. Öğrencilerin başarı ortalamaları üniversitenin öğrenci işleri kayıtları incelenerek ve ders öğretmenleri ile görüşülerek elde edilmiştir. Araştırma tarama modelinde ve betimsel bir çalışmadır. Veriler betimsel istatistik yöntemleri ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonunda öğrenme stil tercihlerine göre hem genel akademik hem de Coğrafya dersinde karma stil tercihinde sahip olan öğrencilerin başarı ortalamasının yüksek olduğu belirlenmiştir. En düşük başarı ortalamasının ise işitsel öğrenme stil tercihinde sahip öğrencilerde olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme stilleri, akademik başarı, coğrafya dersi

The Effect of Social Sciences Teaching Department Students' Perceptual Learning Style Preferences Upon their General Academic and Geography Success (Gaziosmanpaşa University Case)

Abstract: The purpose of this study is to determine the effects of perceptual learning style preferences of Social Sciences Teaching Department Students upon their general academic and Geography lesson success. Study group of the research includes totally 154 students studying at Gaziosmanpasa University Faculty of Education Social Sciences Teaching Department in 2011-2012 academic year. Research data that belong to learning style preferences have been acquired using learning styles questionnaire developed by Cohen, Oxford and Chi (2002). Success average of students has been obtained analyzing registrar's office documents of students and interviewing with their lecturers. The research is a descriptive study in scanning method. The data were analyzed using statistical techniques. At the end of the study, there has been determined that average success of the students who have mixed style preference in both general academic and Geography lesson was high. The lowest average success was at students who have auditory learning style preference.

Keywords: Learning styles, academic success, geography lesson

*) Yrd. Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniv., Eğitim Fakültesi. (e-posta: gulay.bedir@gop.edu.tr)

**) Öğr. Gör., Gaziosmanpaşa Üniv., Eğitim Fakültesi, Tokat, (e-posta: ayse.akkurt@gop.edu.tr)

Giriş

İnsanlar fiziksel, psikolojik, sosyal ve duygusal yönden birbirinden farklılık göstermektedir. Cinsiyet, saç rengi, göz rengi, ses tonu, boyu, kilosu, zeka türü, alıngan, sinirli, sosyal, çekingen olması gibi pek çok özelliği farklı olan bireylerin yeni bilgileri öğrenmeleri de birbirinden farklıdır.

Öğrenme stilleri araştırmacılar tarafından çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Dunn ve Dunn (1993:2) her bireyde farklılık gösteren, bireyin yeni ve zor bilgi üzerinde konsantrasyonu ile başlayan, bilgiyi alma ve zihne yerleştirme süreci şeklinde tanımlarken McCarty (1987:3) bilgiyi anlamak ve anlamlandırmak için seçilen yol şeklinde tanımlamıştır. Kolb (1984) yeni bilgilerin öğrenilmesinde kişisel olarak takip edilen yöntem olarak tanımlarken Gregorc (1984) aktaran (Açıkgöz, 2005) öğrenme stilini, ruhun ve bazı zihinsel niteliklerin göstergesi olan dışsal davranış, özellik ve durum olduğu şeklinde tanımlamıştır.

Öğrenme stillerinin tanımında görülen farklılık boyutlandırılmalarında da görülmektedir. Kolb: Ayırıştırıcı, Değiştiren, Özümseyen, Yerleştiren. Dunn ve Dunn: (1) Çevresel: Ses, Işık, Isı, Düzen (2) Duygusal: Motivasyon, Israr/devam, Sorumluluk, Planlamak (3) Sosyoloji: Bireysel, Eşli, Takımla, Çeşitli (4) Fizyolojik: Algısal, İçeri Alınan, Zaman, Hareket Kabiliyeti. (5) Psikolojik: Analitik/Global, Beyin Yarıküreleri, Tepkisel Düşünsel (Dunn, Griggs, Olson ve diğerleri, 1995:356; Brand, Dunn ve Greb, 2002:271; Honigsfeld, Dunn, 2006:15). Witkin'in Bilişsel Stil Modeli: (1) Analitikler: Bütünün parçaları ile ilgilenmeyi severler ve sözel yetenekleri gelişmiştir. Kelimeler ve sayılarla ilgilenirler. (2) Globaler: Bütün ile ilgilenmeyi severler yaratıcıdır ve birden fazla işi aynı anda yapabilirler (Lasley&Matczynski, 1997:37). Myers-Briggs'in Öğrenme Stilleri Modeli: İçedönükler-dışa dönükler, duygusal-sezgiseller, düşünseller ve duygusal (4) Yargısallar ve algısallar (Hall&Moseley, 2005:240-247; Zhang, 2006, 400-405). McCarthy 4Mat Öğrenme Stil Modeli: (1) İmgesel Öğrenenler; Girişimcidirler, işbirlikçidirler, sosyal etkileşimi dikkate alır ve otoriteye saygı duyarlar. (2) Analitik Öğrenenler): Sabırlı, düşünceli, gerçeklere dayanarak karar verirler ve otoriteye uymayı kabul etmezler. (3) Sağduyulu Öğrenenler; İstedikleri şeyleri yapmayı tercih ederler. Pratik ve açık sözlüdürler. Otoriteyi gerekli görür fakat bağımsız çalışırlar. (4) Dinamik Öğrenenler; Olaylara cesurca yaklaşırlar, hararetli ve meydan okuyucudurlar. Otoriteyi çok dikkate almazlar. (McCarthy, 1987:33). Honey ve Mumford Modeli: Aktif öğrenenler, teorist öğrenenler, pragmatist öğrenenler, yansıtmacı öğrenenler (Woolhouse&Blair, 2003:260-261; Smitt, 2002:65-66; Hendry, Heinrick & Lyon, 2005:299, Zwanenberg, Wilkinson, Anderson, 2000:360-370).

Bilgiyi Alma Tercihine Göre Öğrenme Stilleri: Öğrenme ortamında bilgiye ulaşmak için beş duyu organı kullanılabilir. Okul öğrenmelerine, öğrencilerin genellikle bilgiyi edinme tercihleri, görsel, işitsel, ve kinestetik olarak belirlenmiştir. Öğrenme sürecinde görseller görme, işitseller duyma organlarını daha rahat kullanırlar. Kinestetikler ise dokunma duyularını daha rahat kullanırlar. Öğrenciler üç tarzı birlikte olmak üzere birini daha baskın kullanırlar (Erden ve Altun, 2006, 23).

Tablo 1. Algısal Öğrenme Stillерinin Davranışsal Belirteçleri

Görsel	İşitsel	Kinestetik
<ul style="list-style-type: none"> • Organize • Tertipli ve düzenli • Gözlemci • Sessiz • Görüntü odaklı • Ölçüp biçmeyi ve üzerinde düşünmeye yatkındırlar • Resim olarak belleğe Kaydeder • Gürültüden daha az etkilenir. • Sözel talimatları takip edemez • Okumayı dinlemeye tercih eder • Çene yukarıda, ses yüksek • Öğrenirken tüm resmi görmek ister • Gördüğünü hatırlar • Anlatılanı detayları ile tamamını ister • Hızlı okur • Yazdıklarının görüntüsü iyi ve düzenlidir • Hayal ettiklerini tüm detayları ile görür. Uzun he-defli planlar yapabilir.	<ul style="list-style-type: none"> • Kendi kendine konuşma • Kolaylıkla dikkati dağılır. • Okurken dudakları oynar, sesli okur • Okuduğunu ve dinlediğini tekrar edebilir • Matematik ve yazma konusunda iyi değildir. • Konuşurken ritmik konuşur • Müziği sever ses taklitlerine yatkındır • Dinleyerek öğrenir • Basamaklı, sıralı bir şekilde öğrenir • Tempolu ve ahenkli konuşur • Öğrenirken içinden ve dışından konuşur • Tartışılanı hatırlar • En konuşkan gruptur • Bilinmeyen kelimeleri anlamdan çıkarır, yüksek sesle okumaktan hoşlanır • Konuşması yazmasından iyidir. • Seslerle hayal kurar	<ul style="list-style-type: none"> • Fiziksel ödüllere olumlu tepki • İnsanlar dokunur ve yakın durur • Hareketlere yatkınlık gösterir • Devamlı hareket eder • Fiziksel tepki verir • Erken kas gelişimi görülür • Yaparak öğrenir • Yürüyerek ve hareket ederek öğrenir • Okurken eliyle işaret eder • El ve yüz hareketleri ile konuşur • Konuşurken çene aşağıdadır • Konuşurken gür sesle konuşur • Hareket ettirerek ve yaparak öğrenir • Yaşananı bütünsel olarak hatırlar • Kısa, öz, dokunarak, jest ve mimiklerle ve hareket ederek konuşur • Entrika romanlarını sever, vücut hareketleri ile okuduğuna eşlik eder • Bastırarak ve kalın yazar, yazısı diğer stillere göre daha iyi değildir. • Görüntüyü dramatize eder, görüntünün içerisinden yürümek ister, sezgisi güçlü, detaylara karşı dikkati zayıftır.

(Akt.Boydak, 2005, 97).

Her öğrencinin konuları daha rahat kavradığı öğrenme stiline varıldığı kabul edilmektedir. Bu öğrenme stilleri ile öğrencilerin akademik performanslarının değerlendiril-

diği çalışmalarda öğrenme stillerinin öğrencinin dersteki başarı durumları arasındaki bağı açıkça göstermektedir.

Yeni bilgileri öğrenmede diğer disiplinlerde olduğu gibi coğrafya konularını öğrenmede de iki temel unsur öğrenme ve öğretmedir. Öğrenme ve öğretme sürecinde verimliliğin artırılmasında öğrenmenin bireyde nasıl meydana geldiğinin anlaşılmasının önemli olduğu bilinen bir gerçektir (Akınoğlu, Bakır, 2003:91). Bireylerin öğrenmelerinde onlara özgü öğrenme stillerini göz önünde bulundurmak önemli görülmektedir.

Bilindiği gibi coğrafya ilmi, insan doğal çevre etkileşimi ile insanın yaşadığı çevredeki ürünleri olan beşeri ve ekonomik faaliyetleri kendi prensipleriyle inceleyen bir bilim dalıdır. Şahin (2003:29) insanoğlunun yaratılışı gereği kendisiyle yaşadığı yer arasındaki mekansal ilişkiyi algılamak ve anlamak ihtiyacı duyduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla bir ihtiyaç olan coğrafi bilgi yaradılıştan günümüze, günlük işlerimizden devlet yönetimine kadar yaşamımızın içerisinde yer almaktadır. Doğanay'a göre (2005:8) "*insan belli bir düzeyde coğrafya eğitimi, kültürü almamışsa her yanının coğrafi fenomenlerle çevrili olduğunun asla farkına varamaz.*". Yine Doğanay ve Zaman (2002) coğrafya derslerinin amaçlarını *neden coğrafya öğretir ve öğreniriz?* sorusuna yurt sevgisini kazanmada, yurt savunmasında, yurt yönetiminde önemine dikkat çekerek açıklamışlardır.

Coğrafya ilminin amaçları, coğrafi sorular sorma, coğrafi bilgi toplama, coğrafi bilgiyi organize etme, organize edilen bilgiyi analiz etme, coğrafi soruları cevaplandırma (Taş, 2008: 48-50) gibi aslında öğrencilerin yaşamında kullanacağı öğrencilerde oluşması beklenen becerilerdir. Yorum, analiz ve sentezle değerlendirilmesi gereken coğrafya derslerinin ne yazık ki hep sözel bilgilerden oluşan bir dersmiş gibi algılanması, coğrafya eğitiminin gerçek hedeflerini gölgelemiş durumdadır.

Hem ilköğretimde sosyal bilgiler eğitiminin amacına ulaşmasında hem de orta öğretimdeki coğrafya eğitiminin gerekli temellerinin oluşturulmasında sosyal bilgiler öğretmenlerinin coğrafya alanındaki bilgi, beceri ve donanımları önemlidir (Coşkun, 2007). Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğrenme stillerinden haberdar olunması, coğrafi bilgi ve becerilerin kazandırılmasında etkili olacaktır. Babadoğan'a göre (2000) bireylerin öğrenme stillerinin ne olduğunun bilinmesiyle, bireylerin nasıl öğrendiği ve nasıl bir öğretim tasarımı uygulanması gerektiği daha kolay bir şekilde anlaşılabilir. Böylece öğretmen öncelikle kendisi için, sonra da öğrenci için buna uygun öğretim ortamları oluşturabilir. Bireylerin öğrenmede başarılı olmalarında kendi bilişsel süreçlerinin bilincine varabilmesi, kendi öğrenme stillerini bilmesi de önemlidir. Kendi öğrenmesinin farkında olan bireyler akademik anlamda başarılı olabilirler (Güven, Kürüm, 2006:86).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencilerinin algısal öğrenme stillerinin genel akademik ve coğrafya dersi başarısına etkisinin nasıl olduğunu belirlemektir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1- Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin algısal öğrenme stilleri nedir?
- 2- Algısal öğrenme stillerinin genel akademik başarılarına etkisi nedir?
- 3- Algısal öğrenme stillerinin Coğrafya ders başarısına etkisi nedir?

1. Yöntem

İlköğretim sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin öğrenme stillerini belirlemek ve öğrenme stillerine göre akademik başarılarını karşılaştırmak üzere yapılan bu araştırma tarama modelindedir ve betimsel bir nitelik taşımaktadır.

1.1. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2011-2012 yıllarında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümüne devam eden 39'u (%25.3) 1. sınıf, 32'si (%20.8) 2. sınıf, 42'si (%27.3) 3. sınıf ve 41'i (%26.6) 4. sınıfa devam eden toplam 154 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin 87'si (%56.5) kız, 67'si (%43.5) erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Yaş aralığı 18-29'dur.

1.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri üç aşamada toplanmıştır. Birinci aşamada öğrencilerin öğrenme stillerini belirlemek üzere Cohen, Oxford ve Chi (2002) tarafından geliştirilen "Öğrenme Stili Ölçeği" kullanılmıştır. Genel akademik not ortalamaları öğrenci işlerinin kayıtlarının incelenmesiyle sağlanmıştır. Coğrafya dersi başarılarına ait ortalamalar ise bu dersi veren Coğrafya öğretmenleri ile görüşülerek elde edilmiştir.

Tablo 2'de Öğrenme Stilleri Ölçeğinin duyuşsal öğrenme stillerine ait güvenilirlik kamları gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğrenme Stili Ölçeğinin Güvenirliđi

Öğrenme Stilleri	Cronbach a
Görsel Öğrenme Stili	a=.63
İşitsel Öğrenme Stili	a= .72
Kinestetik Öğrenme Stili	a=.71

1.3. Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlemesinde SPSS 15.00 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilerin öğrenme stillerinin belirlenmesinde ve öğrenme stillerine göre akademik başarılarının karşılaştırılmasında frekans, yüzde, aritmetik ortalama kullanılmıştır.

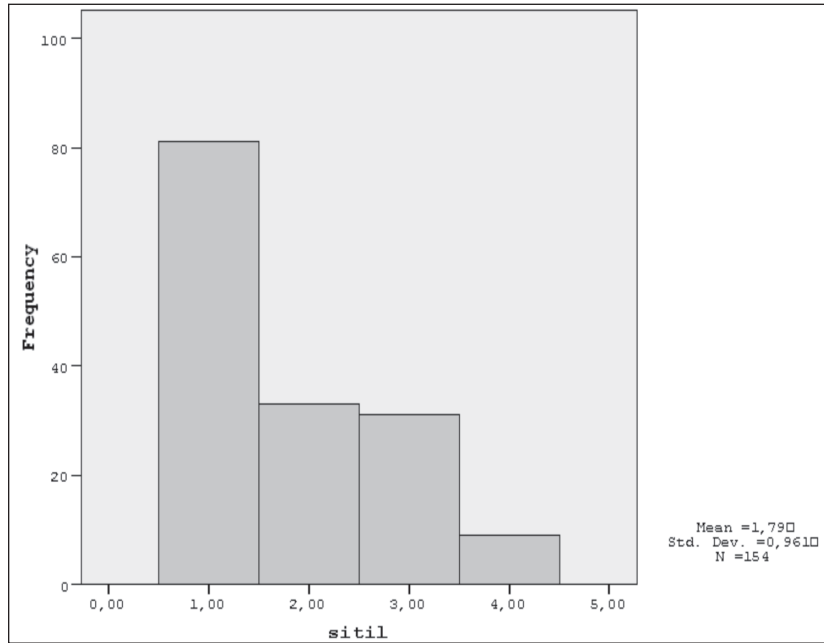
2. Bulgular

Bu bölümde araştırma problemlerinin test edilmesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ulaşılan bulgular tablolar halinde gösterilerek açıklanmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 3. Öğrencilerin Tercih Ettikleri Öğrenme Stiline Göre Dağılımı

Öğrenme Stili	f	%
Görsel Öğrenenler	81	52.6
İşitsel Öğrenenler	33	21.4
Kinestetik Öğrenenler	31	20.1
Karma (Mixed) Öğrenenler	9	5.8
TOPLAM	55	100.0

Tablo 3’de Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencilerinin öğrenme stillerine göre dağılımları incelendiğinde, öğrencilerin 81’i (% 52.6) görsel öğrenme stiline, 33’ü (21.4) işitsel öğrenme stiline, 31’si (% 20.1) dokunsal öğrenme stiline ve 9’u (% 5.8) karma (mixed) öğrenme stiline sahip olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin öğrenme stillerine göre dağılımı Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Öğrenme Stilleri Histogramı

2.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Görsel Öğrenme Stillere İlişkin Bulgular

Tablo 4. Öğrencilerin Görsel Öğrenme Stiline Göre Dağılımları

Görsel Öğrenenler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiç		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1-Ders sırasında ayrıntılı notlar alırım.	82	53.2	41	26.6	25	16.2	5	3.2	1	.2	3.28
2-Dinlerken zihnimde resimler, rakamlar ve kelimeler canlandırırım.	16	10.4	38	24.7	56	36.4	34	22.1	10	6.5	2.10
3-Diğer iletişim araçları yerine TV ve videoyla öğrenmeyi tercih ederim.	30	19.5	57	37.0	56	36.4	8	5.2	2	1.3	2.68
4-Öğrenirken veya bir iş yaparken bana yardımcı olması için renkleri kodlarım.	19	12.3	27	17.5	64	41.6	31	20.1	12	7.8	2.06
5-Bir görev için yazılı yönergeler ihtiyacı duyarım.	15	9.7	22	14.3	49	31.8	32	20.8	33	21.4	1.69
6-İnsanların ne söylediklerini anlamak için onlara bakmam gerekir.	32	20.8	48	31.2	54	35.1	15	9.7	4	2.6	2.58
7-Öğretmenlerim tahtaya yazdıklarında onları daha iyi anlarım.	40	26.0	59	38.3	30	19.5	6	3.9	1	.6	2.71
8-Çizelgeler, diyagramlar, haritalar birinin ne söylediğini anlamama yardım eder.	56	36.4	59	38.3	30	19.5	6	3.9	1	.6	3.07
9-İnsanların yüzlerini hatırlarım, fakat isimlerini hatırlamam.	81	52.6	57	37.0	14	9.1	1	.6	-	-	3.42
10-İnsanların yüzlerini hatırlarım, fakat isimlerini hatırlamam.	21	13.6	51	33.1	50	32.5	25	16.2	7	4.5	2.35

Tablo 4’de Sosyal Bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin görsel öğrenme stil tercihlerine ait veriler incelendiğinde öğrencilerin “*Ders sırasında ayrıntılı notlar alırım*” ($\bar{X} = 3.28$), “*İnsanların yüzlerini hatırlarım, fakat isimlerini hatırlamam*” ($\bar{X} = 3.42$) ifadeleri için **her zaman** yaptıkları görülmektedir. “*Diğer iletişim araçları yerine TV ve videoyla öğrenmeyi tercih ederim*” ($\bar{X} = 2.68$), “*İnsanların ne söylediklerini anlamak için onlara bakmam gerekir*” ($\bar{X} = 2.58$), “*Öğretmenlerim tahtaya yazdıklarında onları daha iyi anlarım*” ($\bar{X} = 2.71$), “*Çizelgeler, diyagramlar, haritalar birinin ne söylediğini anlamama yardım eder*” ($\bar{X} = 3.07$), ifadelerini **sık sık** yaptıklarını belirtmişlerdir. “*Dinlerken zihnimde resimler, rakamlar ve kelimeler canlandırırım*” ($\bar{X} = 2.10$), “*Öğrenirken veya*

bir iş yaparken bana yardımcı olması için renkleri kodlarım" ($\bar{X}=2.06$), "Bir görev için yazılı yönergelere ihtiyaç duyarım" ($\bar{X}=1.69$), "İnsanların yüzlerini hatırlarım, fakat isimlerini hatırlamam" ($\bar{X}=2.35$) ifadelerini **bazen** yaptıklarını belirtmişlerdir.

2.2. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin İşitsel Öğrenme Stillere İlişkin Bulgular

Tablo 5. Öğrencilerin İşitsel Öğrenme Stiline Göre Dağılımları

İşitsel Öğrenenler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiç		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1-Eğer bir şeyi birileriyle tartışsam daha iyi hatırlarım.	71	46.1	57	37.0	18	11.7	4	2.6	1	.6	3.28
2-Bir dersi okuyarak öğrenmek yerine dinleyerek öğrenmeyi tercih ederim.	32	20.8	32	20.8	64	41.6	22	14.3	3	1.9	2.44
3-Bir görev için sözel yönergelere ihtiyaç duyarım.	24	15.6	39	25.3	65	42.2	19	12.3	2	1.3	2.42
4-Arka plandaki sesler düşünmeme yardımcı olur.	13	8.4	38	24.7	58	37.7	33	21.4	9	5.8	2.08
5-Ders çalışırken veya bir iş yaparken müzik dinlemeyi severim.	9	5.8	39	25.3	29	18.8	34	22.1	43	27.9	1.60
6-İnsanları göremesem bile ne söylediklerini anlarım.	21	13.6	41	26.6	56	36.4	28	18.2	4	2.6	2.31
7-İnsanların isimlerini hatırlarım, fakat yüzlerini hatırlayamam.	2	1.3	14	9.1	39	25.3	59	38.3	40	26.0	1.21
8-Duyduğum şakaları kolayca hatırlarım.	30	19.5	69	44.8	44	28.6	7	4.5	2	1.3	2.77
9-İnsanları seslerinden tanırım.(örneğin telefonda)	46	29.9	75	48.7	24	15.6	8	5.2	1	.6	3.01
10-Televizyonu açtığımda ekranı izlemekten çok sesleri dinlerim.	8	5.2	22	14.3	55	35.7	46	29.9	22	14.4	1.66

Tablo 5’de Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencilerinin işitsel öğrenme stil tercihlerine ait veriler gösterilmiştir. Sosyal bilgiler öğrencileri “Eğer bir şeyi birileriyle tartışsam daha iyi hatırlarım” ($\bar{X}=3.27$) ifadesini **her zaman** yaptıklarını belirtmişlerdir. “Bir dersi okuyarak öğrenmek yerine dinleyerek öğrenmeyi tercih ederim” ($\bar{X}=2.44$), “Bir görev için sözel yönergelere ihtiyaç duyarım” ($\bar{X}=2.42$), “Duyduğum şakaları kolay-

ca hatırlarım” ($\bar{X}=2.77$), “İnsanları seslerinden tanırım (örneğin telefonda)” ($\bar{X}=3.01$) ifadelerini **sık sık** yaptıklarını belirtmişlerdir. “Arka plandaki sesler düşünmeme yardımcı olur”, ($\bar{X}=2.06$), “Ders çalışırken veya bir iş yaparken müzik dinlemeyi severim” ($\bar{X}=1.60$), “İnsanları göremesem bile ne söylediklerini anlarım” ($\bar{X}=2.31$), “Televizyonu açtığımda ekranı izlemekten çok sesleri dinlerim” ($\bar{X}=1.66$) ifadelerini **bazen** yaptıklarını belirtmişlerdir. “İnsanların isimlerini hatırlarım, fakat yüzlerini hatırlayamam” ($\bar{X}=1.21$) ifadesini ise **nadiren** yaptıklarını belirtmişlerdir.

2.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerinin Kinestetik Öğrenme Stillere İlişkin Bulgular

Tablo 6. Öğrencilerin Kinestetik Öğrenme Stiline Göre Dağılımları

Kinestetik Öğrenenler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiç		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1-Yönelgelere dikkat etmek yerine uygulamaya geçmeyi tercih ederim.	33	21.4	50	32.5	47	60.5	19	12.3	1	.6	2.63
2-Bir işle uğraşırken veya ders çalışırken sık aralıklar vermeye ihtiyaç duyarım	15	9.7	43	27.9	54	35.1	38	24	4	2.6	2.17
3-Okurken veya ders çalışırken bir şeyler yemeye ihtiyaç duyarım.	19	12.3	32	20.8	58	37.7	32	20.8	12	7.8	2.09
4-Ayakta kalma ve oturma arasında seçim yapma şansım olsa, ayakta kalmayı tercih ederim.	12	7.8	12	7.8	43	27.9	39	25.3	47	30.7	1.36
5-Çok uzun süre yerimde oturarak kalınca sinirlenirim.	32	20.8	33	21.4	50	32.5	29	18.8	8	5.2	2.34
6-Etrafta dolaşınca kendimi daha iyi düşünürüm.	33	21.4	57	37.0	40	26.0	19	12.3	5	3.2	2.61
7-Ders sırasında kalemlerimle oynarım ve ya onları ısırırım.	14	9.1	33	21.4	36	23.4	41	26.6	29	18.8	1.75
8-Nesneler birisinin ne söylediğini hatırlamama yardım eder.	31	20.1	67	43.5	46	29.9	5	3.2	1	.6	2.81
9-Konuşurken ellerimi hareket ettiririm.	44	28.6	63	40.9	36	23.4	11	7.1	-	-	2.90
10-Ders esnasında defterime bir çok resim çizerim (karalama).	25	16.2	28	18.2	47	30.5	36	23.4	18	11.7	2.03

Tablo 6’da Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencilerinin kinestetik öğrenme stil tercihlerine ait veriler incelendiğinde öğrencilerin, “Yönelgelere dikkat etmek yerine uy-

gulamaya geçmeyi tercih ederim" ($\bar{X}=2.63$), "Etrafta dolaşınca daha iyi düşünürüm (örneğin yürümek ya da ayaklarımı hafifçe vurmak)" ($\bar{X}=2.61$), "Nesneler birisinin ne söylediğini hatırlamama yardım eder" ($\bar{X}=2.81$), "Konuşurken ellerimi hareket ettiririm" ($\bar{X}=2.90$) ifadelerini **her zaman** yaptıklarını belirtmişlerdir. "Bir işle uğraşırken veya ders çalışırken sık aralıklar vermeye ihtiyaç duyarım" ($\bar{X}=1.17$), "Okurken veya ders çalışırken bir şeyler yemeye ihtiyaç duyarım" ($\bar{X}=2.09$), "Çok uzun süre yerimde oturarak kalınca sinirlenirim" ($\bar{X}=2.34$), "Ders sırasında kalemlerimle oynarım onları ısırırım" ($\bar{X}=2.1.75$), "Ders esnasında defterime bir çok resim çizerim (karalama)" ($\bar{X}=2.03$) ifadelerini **sık sık** yaptıklarını belirtmişlerdir. "Ayakta kalma ve oturma arasında seçim yapma şansım olsa, ayakta kalmayı tercih ederim" ($\bar{X}=1.36$) ifadelerini ise **nadiren** yaptıklarını belirtmişlerdir.

2.4. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencilerin Öğrenme Stillere Göre Coğrafya dersi ve Genel Akademik Başarılarının Değerlendirilmesine Yönelik Bulgular

Tablo 7. Öğrenme Stili Tercihlerine Göre Öğrencilerin Coğrafya Dersi ve Genel Akademik Başarı Ortalamaları

Öğrenme Stili	Coğrafya Dersi Başarı Ortalaması	Genel Akademik Başarı Ortalaması
Görsel Öğrenme Stili	68.01 (12.76)	74.61 (5.69)
İşitsel Öğrenme Stili	67.12 (12.37)	73.75 (5.12)
Kinestetik Öğrenme Stili	69.09 (13.07)	74.87 (4.55)
Karma (Mixed) Öğrenme Stili	72.88 (15.03)	76.88 (3.17)

Not: Standart sapmalar parantez içinde verilmiştir.

($n_1:81$; $n_2: 33$; $n_3: 31$; $n_4:9$)

Tablo 7 incelendiğinde, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencilerinin Coğrafya dersi başarı ortalamasında ve genel akademik başarı ortalamasında karma öğrenme stil tercihi-ne sahip öğrencilerin başarı ortalamasının ($\bar{X}=72.88/76.88$) daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yine her iki başarı ortalamasında da ikinci sırada kinestetik öğrenme stil tercihi-ne sahip olan öğrenciler ($\bar{X}=69.09/74.87$), üçüncü sırada görsel öğrenme stil tercihi-ne sahip öğrenciler ($\bar{X}=68.01/74.61$) yer almıştır. İşitsel öğrencilerin ise her iki başarı ortalamasında en düşük başarı ortalaması ($\bar{X}=67.12/73.75$) olduğu görülmektedir.

Sezer (2006) yapmış olduğu çalışmada Kolb'un öğrenme stiline göre Coğrafya dersi başarı puanlarını değerlendirmiştir. Çalışmada öğrencilerin öğrenme stilleri ile Coğrafya dersi başarı puanları arasında farklılık bulunmuştur. Coğrafya dersi başarı puan ortalaması en yüksek olan öğrenciler üçüncü tip öğrenenler, en düşük olanlar ise dördüncü tip öğrenenler olarak bulunmuştur. Kolb'un öğrenme stillerinde III. Tip (Ayrıştıran) soyut kavramsallaştırma ve aktif yaşantı öğrenme biçimlerini içerirken, IV. Tip (Yerleştiren) aktif ve somut yaşantı öğrenme biçimlerini kapsar. Bu öğrenmede yaparak ve hissederek öğrenme söz konusudur.

Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencilerinin algısal öğrenme stilleri değerlendirildiği bölümde öğrencilerin büyük bölümünün görsel öğrenme stil tercihine sahip olduğu görülmüştür. İkinci sırada işitseller, üçüncü sırada kinestetikler ve dördüncü sırada karma stil tercihlerine sahip olan öğrenciler yer almıştır. Thight (2010) yılında aynı ölçeği kullanarak algısal öğrenme stillerinin yabancı dilde kelime edinime etkisine baktığı çalışmasında öğrencilerin öğrenme stilleri dağılımı ile paralellik göstermektedir. Joycey ve Kantaridou (2010) üniversite öğrencilerinin öğrenme stil tercihlerinin sıralaması ile de paralellik göstermektedir. Shen (2010) ise öğrenme stil tercihlerini kinestetik, işitsel ve görsel şeklinde belirlemiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencilerinin Coğrafya dersi başarı ortalamasında ve genel akademik başarı ortalamasında karma öğrenenlerin başarı ortalamasının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. İşitsel öğrencilerin ise her iki başarı ortalamasında en düşük başarı ortalaması olduğu görülmektedir. Karma öğrenme stiline sahip olan öğrenciler dersi sırasında birden fazla stille öğrenebildikleri için farklı yöntemlerin de kullandığı durumlarda daha kolay öğrenebileceklerdir. Çilenti (1984)'nin Dale'den aktardığı yaşam konisinde öğrenme işlemine katılan duyu organımızın sayısı ne kadar fazla ise o kadar iyi öğrenildiğini ve geç unutulduğunu belirtmiştir.

Araştırmada her iki başarı ortalamalarının da düşük olduğu işitsel öğrenme stiline sahip öğrencilerin başarı ortalamasını artırabilmek için ders esnasında ve ders dışı etkinliklerde işitsel öğrenme aktiviteleri düzenlenebilir. Algısal öğrenme stilleri tercihlerine göre farklı derslerin başarı ortalaması incelenerek karşılaştırılabilir.

Öğrencilerin kendi öğrenme stilini tanınamaması, öğretmenlerin öğrencilerin öğrenme stillerini dikkate almadan planladığı coğrafya dersleri ister istemez öğrencileri ezbere yönlendirmektedir. Öğretmenler, öğrencilerin hem genel akademik hem de coğrafya ders başarısını artırmak için öğrencilerin öğrenme stillerini dikkate alarak daha etkili öğrenme ortamları düzenleyebilirler.

Araştırma sonuçlarında öğrencilerin öğrenme stillerine göre dağılımında işitsel öğrenme stili ikinci sırada yer almaktadır. Ancak genel akademik ve coğrafya ders başarı-

sında ise en düşük ortalamanın işitsel öğrenme stilinde olduğu görülmüştür. İşitsel öğrenme stiline sahip olan ve özellikle görme engelli öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkileyebileceği düşünüldüğünden öğretmenlerin eğitim öğretim ortamlarında işitsel ders materyallerini mümkün olduğunca fazla kullanmaları önerilebilir.

Kaynakça

- Açıkgöz, K. Ü. (2005). *Etkili Öğrenme ve Öğretme* (6. Baskı). İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Akınoğlu, O., Bakır, S.A. (2003). "İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Coğrafya Konularını Öğrenmeleriyle İlgili Durum Analizi". *Marmara Coğrafya Dergisi*, 8, 83-106.
- Boydak, A. (2001). *Öğrenme Stilleri*. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Brand, S., & R. Dunn, & F. Greb (2002). "Learning Styles of Students with Attention Deficit Hyperactivity Disorder: Who Are They and How Can We Teach Them?". *The Clearing House*, 75 (5), 268-273.
- Cohen, AD. (2002). *Learning Style Survey: Assessing Your Learning Styles*. Cohen, A. D., Oxford, R. L., & Chi, J. C. (2002b). *Learning Style Survey: Assessing Your Own Learning Styles*. Minneapolis, MN: Center for Advanced Research on Language Acquisition, University of Minnesota.
- Coşkun, O. (2007). "Erzurum'daki Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafya Alanına Yönelik Öz Yeterlik Seviyeleri Üzerine Bir İnceleme". *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 201-221.
- Çilenti, K. (1984). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Doğanay, H., Zaman, S. (2002). "Ortaöğretim Coğrafya Eğitimde Hedefler- Stratejiler ve Amaçlar". *Doğu Coğrafya Dergisi*, 7(8), 7-25.
- Doğanay, H. (2005). *Coğrafya'ya Giriş 1, Genel ve Fiziki Coğrafya* (9. Baskı), Erzurum: Aktif Yayınevi.
- Dunn, R., S.A., Girggs, S., J. Olson., & atc. (1995). "A Meta -Analytic Validation of the Dunn and Dunn Model of learning- Style Preferences". *The Journal of Education Research*, 88(6), 353-362.
- Erden, M., Altun, S. (2006). *Öğrenme Stilleri*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Güven, M., Kürüm, D. (2006). "Öğrenme Stilleri ile Eleştirel Düşünme Arasındaki İlişkiye Genel Bir Bakış". *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 75-89.
- Hall, E., & D. Moseley (2005). "Is there a role for learning styles in personalised education and training?". *International Journal of Lifelong Education*, ISSN, 24 (3), 243-255.

- Hendry, G., P. Heinrich., & P.M. Lyon (2005). "Helping Students Understand their Learning Styles: Effects on study selfefficacy, preference for group work, and group climate". *Educational Psychology*, 25(4), 395–407
- Honigsfeld, A., & R. Dunn (2006). "Learning-Style Characteristics of Adult Learners". *The Delta Kappa Gamma Bulletin*, 14-31.
- Lasley, T.J., & T.J. Matczynski. (1997). "Strategies for Teaching in a Diverse Society: Instructional Models". *Wasworth Publishing Company, Belmont, CA*-234.
- McCarthy, B. (1987). *The 4Mat System: Teaching to Learning Styles with Right/Left Mode Techniques*. Barrington, III.: Excel, Incorporated.
- Psaltou-Joycey, A. & Kantaridou, Z. (2011). "Major, Minor and Negative Learning Style Preferences of University Students". *System* 39, 103-112.
- Sezer, A. (2006). "IX. Sınıf Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri İle Coğrafya Dersi Başarı Puanları ve Coğrafya Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi". *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 1-10.
- Shen, M. (2010). "Effect of Perceptual Learning Style Preferences on L2 Lexical Infrencing". *System* 38, 539-547.
- Smitt, J. (2002). "Learning Styles: Fashion Fador Leverfor Change? The Application of Learning Style Theoryto Inclusive Curriculum Delivery". *Innovations in Education and Teaching International*, 39 (1), 63-70.
- Şahin, C. (2003). *Türkiye’de Coğrafya Öğretimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Taş, H.İ. (2008). "Coğrafi Beceriler ve Bunları Öğrencilere Kazandırma Yolları". *Doğu Coğrafya Dergisi*, 20, 45-57.
- Thight, D.G. (2010). Perceptual Learning Style Matching and L2 Vocabulary Acquisition. *Language Learning*. 60(4), 792-83.
- Woolhouse, M. & T. Blaire, T. (2003) "Learning Styles and Retention and Achievement on a Two-year A-Level Programme in a Further Education Collage", *Journal of Furtherand Higher Education*, 27(3), 3.
- Zhang, L. (2006). "Does Student–Teacher Thinking Style Match/Mismatch Matter in Students’ Achievement?". *Educational Psychology*, 26(3), 395-409.
- Zwanenberg, V. N., L. J. Wilkinson & A. Anderson. (2000). "Felder and Silverman’s Index of Learning Styles and Honey and Mumford’s Learning Styles Questionnaire: How Do They Compare and Do They Predict Academic Performance?". *Educational Psychology*, 20, 365-381.

